

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vita Reverendi Patris Vincentii Carafæ, Septimi Societatis Jesu Generalis

Bartoli, Daniello

Leodii, 1655

Cap. X. Ejusdem innocentia vitæ & nitorq[ue] animi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42928

randum nobis esset ex amore, ad fruen-
 dum summo illo bono, quoties auram
 hanc respiramus. Ut minimùm ergo
 actionum nostrarum prima, media atque
 extrema suis quæque temporibus, ex
 amore sincero consecranda sunt Deo.
 Supplicemus itaque illi pro hâc gratia
 obtinenda, idque hac brevi, sed succo
 plena S. Bonaventuræ oratione: *Abscedat*
vanitas, accedat Divinitas; transformet
charitas, & totus fiam divinus. Hacten-
 us Vincentii epistola.

CAPUT X.

*Ejusdem innocentia vitæ & nitor
 animi.*

CARITATIS in Deum foetus ab ea di-
 velli nescius, est metus apud illum
 offendendi: duobusque ista pari gradu pro-
 cedunt, studium unicè Deo placendi;
 curaque minimè displicendi. Ex his por-
 rò naturæ sponte existit vitæ integritas,
 sui diligens observatio, animique facili-
 tas, partim ad deflendas, partim ad ca-
 stigandas non leviter utcumque leves
 culpas, imò & culpæ imagines ac umbras,
 neque

Ex Dei
 amore,
 vitæ in-
 tegrilas

neque tamen in eo fletu pœnæ acerbitas inest; sed contrà suppare cælestibus deliciæ. Siquidem ab amore nihil nisi delectabiles, eoque magis, quo ille major. Atqui cura hujusmodi non ex metu servili pœnæ peccatis propositæ, nec aliunde, quàm ex insigni notitia bonitatis Dei immensæ, ortoque hinc non impari amore proficiscitur, quippe qui amoliatur cuncta, quæ se interpellare nata sunt. Fuit porro Vincentii integritas vitæ admirabilis. Testis locuples vox una eademque omnium, qui eo familiariter usi sunt, quibusve patuit ab ineunte ad devexam usque ætatem, confirmantium spatio annorum quatuor & quadraginta, quibus in Societate vixit, nihil in eo, quod noxæ levis speciem haberet, etiam ab observantibus deprehensum fuisse. Quin etiam extra primos ictus pravæ affectionum esse videbatur: quamquam illis Sancti quoque obnoxii sint: quandoquidem rationi antevertunt, ideoque citra culpam. Quæ res consuetudinis cum illo metum, ne dicam horrorem nonnullis domesticorum ingenerabat; nempe quod negligentia

In Vincentio
insignis

gentiæ suæ conscios tantus animi nitor tacitè reprehendebat, præterquam quòd usu didicerant eum lumine plusquam humano cordium intima penetrare. Ceterùm, uti habeo ab aurito teste, binas noxas fatebatur à se deliberata voluntate admittas in juventute, quas provectior præ reliquis totius vitæ deflebat. Sed ea confessio innocentia illius eximia professio est, innumeris testimoniis potior. Inter lustranda Provincia Neapolitanæ Collegia, Massæ (locus est illius Provincia) in morbum incidit: ibi dum solus agit cùm nepote suo, nostræ itidem Societatis, eique mentis arcana de more familiariter aperit; memorat inter alia se juniorem duas noxas destinatione voluntatis admisisse, quas jam provectior maximè omnium defleat. Priorem, quòd studiis ob invaletudinem intermissis, cùm Româ Neapolim rediret, solâ animi causâ, equum quo vehebatur, ad celeriore gradum incitarit: posteriorem, quòd januâ cellæ Patris cujusdam amici sui pulsâtâ, subtraxerit se illico, ut egressi admirantisque habitum, nemine invento, ipse ex abdito observaret. Quæ grandia scilicet

à noxis
ventali-
bus

scilicet crimina cùm narrasset, tum hilari vultu addidit se (quæ gratia Dei esset) non meminisse violatæ à se postea sponte ullius legis Societatis: non modò non admittæ culpæ. Ceterùm leviculæ illius subtractionis suæ, non leves pœnas Deo, & merentem quidem dedisse, subtractis aliquamdiu consuetis animæ suæ solatiis, dulciq̃ue succo orationum. Cujus pœnæ causam attulit sua ipsius virtute dignam: quòd cùm vita ipsi ducenda semper esset, qualem inter exercitia spiritualia duci oportet, ipse profectò tali tempore talem levitatem ausurus non fuisset. Quo etiam pertinet, quòd aliàs identidem aiebat: Si Societas J E S U in orbe non extaret, reperireturq̃ue aliquod institutum religiosum, in quo ad normam S. P. Ignatii mens perenniter exerceretur, illud se amplexurum. Quare nihil mirum, si cùm sermonibus, in speciem otiosis ac inutilibus intererat, animum intra se colligeret ab iis abductum: multòque minus, si aliorum vitiis etiam publicis memorandis, exemplo S. Parentis nostri, abstineret: cumq̃ue factum nequibat; animum excusaret, ipso pravitatem suam
non

non obscuris indiciis prodente, violentiam accusaret turbulentæ animi commotionis (quæ quò majorem impetum facit in voluntatem, eò plus libertati detrahit, & simul culpæ) ac denique his excufationibus bonas ejus, qui culpabatur, dotes aggereret, quas laudari magis deceat quàm vitia vituperari. Ita cùm aliquando sermo incidisset de homine, qui à sordibus avaritiæ malè vulgò audiebat, Vincentius instituti sui memor, etiam iis sordibus materiam laudis invenit: ut enim parerent illæ, tamen animi conatum insitæ à naturâ tenacitati resistentis soli Deo cognitum esse. & se quidem habiturum Deo grates, si ejusmodi propensionem (utpote virtutis ansam) sortitus esset. Postremo quo esset animo in peccata etiam levia, luculenter ostendit in quadam apud ægrum disputatione. Generalem agebat, & quæstio erat longæne an brevis vita homini religioso esset optabilior. Et erat qui longam præferret. Quippe ad Præsidis arbitrium ducendam, eoque perennis meriti, & immensæ gloriæ feracem. *Ego* verò, subjecit Vincentius, *pro vita brevi*

sto; malimque excidere spe maxima gloria,
quam vel semel apud Deum Opt. Max.
offendere. Quis autem vitam longiorem à
peccatis præstabit immunem? Et verò
bac ipsa de causa Pater Marcellinus Al-
bergatti Rector Florentinus, vir omnino
sanctus, famulandi peste infectis copiam à
Moderatoribus petiit, & in eo caritatis
officio vitam posuit. ita Vincentius ex
Sanctorum Philosophia, cujus celebre est
axioma. Quemadmodum ad Deum nul-
la sunt cætera; ita illius malum seu offen-
sam atque injuriam pluris ceteris seu bo-
nis seu malis æstimandam esse.

Et à Re-
gularū
Socie-
tatis
viola-
tione

Sed illius nitor minores quoque pec-
cati maculas horrebat. Etsi enim Socie-
tatis Jesu Regulæ nullo Socios peccati
vinculo illigent, tamen, ut falsus est,
nullam earum unquam sponte violavit.
Quodque meritò suspicias, non se ulla
lege eximebat, cum per auctoritatem
posset, nec sinebat eximi, licet non
deesset causâ eximendi. Quare quan-
tiscumque occuparetur negotiis, seu cum
præpositus aliis esset inter itinera suo-
rumque curam, seu cum subjectus in mi-
nisteriis ad proximi salutem susceptis,
numquam

numquam de tempore orationi, conscientia examini, lectionique rerum spiritualium destinato, vel momentum detraxit. Et si quando necessitas ad ea in aliud tempus differenda adigeret, dum licebat, cum fœnore pensum reddebat. Lex Societatis aliqua præcipit, ut subjecti omnes per tempus earundem exercitationum inspiciantur (numquam enim tuendo spiritui religionis contra naturæ fraudes nimium cavetur) Vincentius cum se in hac inspectione prætermitti animadverteret, apud Præsides conquestus, velut eximium se haberi, cum voti compos factus non esset, arte nova effecit, ut facilè inspicere posset: cubiculum nempe id temporis apertum reliquit, ut transeuntis inspectoris pateret oculis. Placuerat RR. PP. Benedictinis testandæ in Societatem benevolentia, Juniores nostros ad villam suam invitare tantisper recreandos. Jamque perhumaniter acceptos religiosa merenda reficiebant; quando vescentibus cæteris, Vincentius seorsim stans in pedes, siccus & jejunos inventus est. rogatur ab aliis, cur caritatem istorum Patrum sibi gratam non

ostendat pariter comedendo. Respondet ingenuè, non venisse sibi in mentem antehac hujus merendæ, multò minùs veniæ, ut eam sumeret, petendæ. Docetur omnibus communiter esse factam, tum-
 que continuò reliquis assidet, vescitur-
 que: Benedictinis duplex illud exem-
 plum, obedientiæ, facilitatisque, cum
 approbatione mirantibus. Cùm privatus
 esset, numquam, etsi rogatus, litteras ad
 se missas resignavit, licet post gestas Præ-
 positi Domus Professæ, Provincialisque
 præfecturas, Præsides ejus meriti virtu-
 risque respectu, obsignatas ipsimet tra-
 derent. Itaque si aberant illi, coram ta-
 bellario deferendas ad illos resignandas-
 que Janitori dabat. Si aderant, rogabat,
 ut resignarent legerentque: oneri sibi
 ducens, non gratiæ, communi omnibus
 lege eximi. Quâ etiam de causâ cùm
 Sodalitio nobilium Equitum præfectus
 esset; numquam uti voluit annexâ huic
 muneri facultate, quotiescumque res fer-
 ret, cum socio exeundi domo, sed toties
 veniam peculiarem petiit. Neque in
 apice authoritatis ac Magisterii constitu-
 tus, tantum unquam indulgit sibi, ut
 præter

etiam
 cū Præ-
 sidum
 permis-
 su

præter regulas quidquam ageret cogita-
 rétve. Quondam rei nescio cuius cogi-
 tationi immerfus, dum redit è Tirocinio
 Romano Domum Professam, in eam à
 Socio, quicum erat, inductus est via bre-
 viore per templum, non per portam
 Domûs ordinariam: quod ut primùm
 animadvertit, mœrens, & Socium incre-
 pans: *Ignoscat tibi Deus*, inquit, *an non*
leges nostræ disertè Domum per ianuam
ordinariam nos ingredi iubent? Eodem in
 munere Generalis paucis post electio-
 nem suam diebus cuidam ex PP. Electo-
 ribus, meritis in Societate claro; quid-
 piam minoris quidem momenti conces-
 serat, haud solitum tamen concedi. Re
 perpensâ inter orationem matutinam,
 facultatem illam censuit non satis è re
 Societatis publicâ futuram. Itaque ne
 aliis fraudi esset; non expectato oratio-
 nis horariæ fine, ad Patrem illum con-
 tendit, magnaque cum veneratione,
 demissioneque rogat, ut æqui bonique
 consulere dignetur, si veniam sibi datam,
 etsi meritis longè imparè, revocare
 opus sit. Enimverò gratificari ipsi non
 posse, nisi Societas damnum aliquod

Etiā
 in mu-
 nere
 Gene-
 ralis

Patebat
quoque
innocē-
tia in
obser-
vatione
piæ cō-
suetudi-
nis

patiatur : in qua nimirum (quemadmo-
dum & in omni cœtu) gratia uni facta,
multis pro injuria est, cùm gratiæ vel
capacem, vel, si ita loqui licet, meren-
tem nemo non se ex facili fingat. Cete-
rùm non modò divinæ humanæque legis
violationem, etsi levissimam, sedulò
vitabat Vincentius, sed etiam liberæ piæ-
que consuetudinis. Quocirca ne varie-
tas ac multitudo negotiorum oblivionem
illi induceret, diei quo mensæ vel culinæ
inservire consueverat, etiam Rector cer-
tas sibi notas illius indices, sub oculos po-
nebat. Quinimò si quis ex illius rectè
factis ansam caperet vel iræ, vel pravæ
alterius affectionis, ipse quasi culpæ reus
sic afficiebatur. Ita cùm quispiam consi-
liis suis Deo parum probabilibus eum
adversantem, litteris acerbitate plenis
ultus esset; vir pius illius, licèt injusto,
dolore mœrens, hominem in templo ob-
viam factum veniam rogavit; addiditque
non dubitanter, nisi in oculis esset po-
puli, in quo non deessent, qui præteritæ
alicujus discordiæ causâ factum crede-
rent, provoluturum se ad illius pedes,
eosque deosculaturum. Cumque haud
multo

multo post, à congregatione Provinciali electus esset ad subrogationem novi Generalis, Romamque cogitaret, eodem officiosè salutato, obsequium omne suum impensè obtulit, si qua in re Romæ usui esse posset. Sive ut innocentissimum animum ab omni maculæ suspitione liberaret, sive ut familiari Sanctis hominibus vindictæ genere injuriam beneficio compensaret.

Porro par erat innocentia tantæ, Præsidiorum ejus adversus noxas ac vitia apparatus. Quantuscumque Theologiæ mysticæ Magister audiret, & esset; adeo ut quidam post exactos in religiosa disciplina quadraginta quinquagintave annos, ab eo regi in exercitiis spiritualibus cuperent, tamen suspectum habens quidquid suum jure dicere poterat, Præsidibus Præfectisque rerum spiritualium, novitii instar examuffim parebat, ratus præter eorum arbitrium ne movere quidem pedem sibi expedire: quòd parere semper tutum, suis momentis agi & agere numquam non iatutum sit. Imò nullus erat, cujus censuram non optaret; quam ut obtineret, certum precum numerum

Innocentia illius præsidia

offerebat. Singulis item diebus Confessione Sacramentali animum expiabat, Singulis eum colligebat partim discutendæ conscientiæ, partim contritioni elicendæ. Quin & in singulas inquirens actiones, duo maximè indagabat; nempe quam earum partem vindicaret sibi Deus, quam ipse decerperet. Quippe amoris proprii indolem ac vestigia obscura noverat, miramque fallendi artem, non speciosâ tantùm imitatione virtutis, sed mentis insuper ad cælestem mercedem intuendam applicatione; quem respectum generosa germanaque caritas refugit. Præterea, ut quantum mortalibus licet, omnis peccati expers foret, mane statim à cubitu, vesperi proximè ante cubitum, altè imprimebat animo hanc cogitationem: fortassis diem istam noctemve postremam sibi fore, ut revera quælibet esse potest, simulque janua æternitatis: quocirca quàm accuratissimè, quod reliquum erat, sibi esse peragendum. Ita cum aliquando à prandio laxaret de more animum: audito quemdam è nostris brevi Sacramentis ad mortem piè obeundam, munitum iri, ore jucundissimo exclama-

exclamavit non semel, beatum illum esse. Rogatusque gaudii tanti causam, respondit ejusmodi nuncio exsuscitari sibi fidem, spemque vitæ æternæ augeri: uti aliàs dicere solitum diximus. Sed cum urgeret quispiam, scitareturque, quid demum acturus esset, si extemplo ipsi moriendum, *Ego verò, ingenuè asseverantèrque dixit, non aliud agerem, quàm quod in præsentia ago: id est, animo relaxando vacarem: non, inquam, aliud, quàm hoc ipsum agerem: ut appareat ita illud & alia factitare solitum, quasi è vestigio moriturum; neque verò sibi, à quo infici posset amoris proprii contagio, sed soli viventem Deo. Quæ res insignem fiduciam ejus animo indebat. Quare cum affirmaret aliàs, singularis gratiæ loco sibi fore, si in mediis agris, aut in vili tugurio (ut S. Xaverio contigit) mortem obire contingeret: At, excepit, modò casus hic ac mortis occasio ex obedientiâ, non aliunde, non inquam ex meipso, consiliove & causa humanâ profecta esset. Secus enim mortis causa deterior morte, luctuosissimùmque mihi foret, privari solatio mortis ex obedientia oppetendæ, quo*

nihil gratius homo Religiosus offerre Deo possit.

C A P U T X I.

Vincentii orandi studium, & intima cum Deo familiaritas.

De
genera-
tim

ALTER divinæ caritatis vel partus vel etiam parens est, Dei divinorumque contemplatio. Quippe proposita menti cælestium rerum præstantia & venustas, terrenarum nauseam facile creat, & animo jam vacuo depulsisque humanis desideriis, Dei capaciorem haud ægrè Deum penitus indit: & insuper accensam à Deo, velut propinquo igne, amoris flammam fovere nata est. Porro ipsa Vincentii infantia non obscura dedit argumenta non vulgaris illius olim in hac orandi arte progressus. Ut enim ignis quantumvis exiguus, ut primùm vivit, in cælum aspirat nec umquam deorsum sponte tendit: sic ipse, ubi rationis compos Deo vivere potuit, amoris igne incitatus, sursum in illum ferri se sensit. Ita nullo nisi S. Spiritus magisterio didicit